

Nr 129.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående dels e. o. byråsekreteraren hos statskontoret N. G. Svensons pensionsförmåner, dels ock pension åt ingenjören vid arméförvaltningens tygavdelning E.-E. Stollenwerks efterlevande; given Stockholms slott den 1 mars 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF.

John Ericsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 mars 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Statsrådet Ericsson anmäler uppkomna frågor om *dels e. o. byråsekreteraren* hos statskontoret N. G. Svensons pensionsförmåner, *dels ock pension åt ingenjören* vid arméförvaltningens tygavdelning E.-E. Stollenwerks efterlevande och anför därvid följande.

1:o.

I skrivelse den 31 januari 1946 har *statskontoret* hemställt, att Kungl. Maj:t ville utverka riksdagens medgivande till att extra ordinarie byråsekreteraren hos ämbetsverket Nils Gustaf Svenson vid avgång ur tjänst skall vara berättigad till pension, såsom om han varit innehavare av ordinarie tjänst i 21 lönegraden hos ämbetsverket.

Vid statens övertagande av civilstatens änke- och pupillkassa den 1 juli 1937 övergick Svenson, som då var revisor hos kassan, till anställning hos statskontoret, därvid han förordnades att från och med sistnämnda dag uppehålla notariebefattning i lönegraden B 21 å extra stat (numera byråsekreterartjänst i lönegraden Eo 21). Jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 18 juni 1937 skulle beträffande befattningshavare, som vid statsövertagandet av nämnda kassa var innehavare av ordinarie befattning hos kassan och övergick till befattning i statens tjänst, gälla att hans avlönings- och pensionsförmåner icke finge understiga dem, som han vid tiden för övertagandet åtnjöt för sin tjänst hos kassan, däri inbegripet provisoriskt dyrortstillägg och dyrtids-tillägg enligt då gällande grunder.

I sin nyssnämnda skrivelse har statskontoret anfört i huvudsak följande.

Svenson, som är född den 10 november 1881, hade den 30 december 1912 antagits och förordnats att från och med den 1 januari 1913 vara revisor hos civilstatens änke- och pupillkassa. I denna befattning, som jämlikt brev den 30 december 1926 var i lönehänseende hänförd till lönegraden B 21, åtnjöt Svenson från och med den 1 juli 1925 lön enligt 24 löneklassen. Då Svenson i förenämnda tjänst hos statskontoret författningsenligt kunde placeras högst i 23 löneklassen (högsta i lönegraden förekommande löneklass), hemställde ämbetsverket hos Kungl. Maj:t att till Svenson skulle, räknat från och med den 1 juli 1937 och så länge han innehade tjänsten i fråga, utgå lön enligt 24 löneklassen. Denna hemställan blev av Kungl. Maj:t bifallen enligt beslut den 6 maj 1938.

Vidare må framhållas, att Svenson, som varit placerad å statskontorets pensionsbyrå, icke kunnat beredas mot hans kassatjänst svarande ordinarie tjänst hos ämbetsverket. På pensionsbyråns finnes överhuvud icke någon ordinarie tjänst i 21 lönegraden, och för ämbetsverkets övriga ordinarie tjänster i sagda lönegrad — revisors- och byråsekreteraretjänster — har Svenson icke kunnat komma i fråga.

Med utgången av november 1946 uppnår Svenson den för hans innehavande extra ordinarie byråsekreterarebefattning gällande pensionsåldern. Han torde då vara berättigad att avgå från denna tjänst med rätt till med tjänsten förenad pension. Därjämte torde han enligt förenämnda brev den 18 juni 1937 vara berättigad att intill uppnådda 67 år åtnjuta tillägg till pensionen med sådant belopp, att de sammanlagda förmånerna motsvara de avlöningsförmåner han vid tiden för kassaövertagandet åtnjöt för sin tjänst hos kassan. Svenson har emellertid förklarat sig beredd att kvarstå i sin innehavande tjänst till fyllda 67 år. Då det med hänsyn till den ännu förekommande tillämpningen av äldre familjepensionsbestämmelser är till fördel att tillsvidare påräkna Svensons arbetskraft, har statskontoret för avsikt att medgiva, att Svenson bibehålles i befattningen hos ämbetsverket tills vidare under ett år efter pensionsåldern samt att sedermera hos Kungl. Maj:t hemställa om medgivande av anstånd med hans entledigande under ytterligare ett år.

Vid nu angivna förhållanden och med beaktande av att Svenson vid kassaövertagandet utan att därtill vara förpliktad övergått till anställning i statens tjänst samt att han under sin tjänstgöring hos statskontoret på ett för-tjänstfullt sätt fullgjort honom ålagda arbetsuppgifter anser statskontoret skäligt, att Svenson vid sin avgång ur tjänst kommer i åtnjutande av samma pensionsförmåner — i såväl tjänste- som familjepensionshänseende — som

om han varit innehavare av en ordinarie tjänst i 21 lönegraden hos statskontoret.

Med hänsyn till de i ärendet föreliggande särskilda omständigheterna anser jag skäligt, att Svenson på sätt statskontoret föreslagit i såväl tjänsteson familjepensionshänseende erhåller samma ställning som om han varit ordinarie tjänsteman i lönegraden A 21. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vid bestämmandet av tjänstepension åt extra ordinarie byråsekreteraren hos statskontoret Nils Gustaf Svenson eller av familjepension åt hans efterlevande skall så anses, som om han varit ordinarie tjänsteman i lönegraden A 21.

2:o.

I skrivelse den 17 juli 1945 har *arméförvaltningens tygavdelning* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärd i syfte att ingenjören Ernst-Erik Stollenwerks efterlämnade änka och barn tillförsäkras pension av den storlek som skulle ha tillkommit dem, om Stollenwerk vid tiden för sitt fränfalle varit extra ordinarie tjänsteman i lönegrad MEx 21.

Under försök med sprängning av stridsvagnsminor å Marma skjutfält den 21 december 1944 inträffade en svår sprängningsolycka, varvid bland andra ingenjören hos arméförvaltningens tygavdelning Ernst-Erik Stollenwerk omkom. Den avlidne, som påbörjat provtjänstgöring hos dåvarande tygdepartementet den 1 september 1943 och anställdes såsom extra tjänsteman i lönegrad MEx 18 från och med den 1 december 1943 och i lönegrad MEx 20 från och med den 1 april 1944, anställdes från och med den 6 november 1944 medelst kontrakt mot lön av 750 kronor för månad i ett för allt såsom chef för vapenbyråns mingrupp.

Stollenwerk efterlämnade änkan Greta Maria Stollenwerk, född Bohman den 26 juni 1916, samt sönerna Ernst Åke, född den 10 december 1938, och Ernst Erik, född den 14 juli 1945. Dödsboets behållning uppgick till 21 410 kronor.

Genom beslut den 28 mars och den 15 oktober 1945 har riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete tillerkänt änkan och envar av sönerna årliga livräntor å 975 respektive 650 kronor, att utgå till änkan så länge hon lever ogift och till barnen till dess de uppnått 16 års ålder.

I sin nyssnämnda skrivelse har arméförvaltningens tygavdelning anfört:

Då Stollenwerk vid tiden för dödsolyckan endast var kontraktsanställd hos tygavdelningen, saknade han rätt till tjänstepension enligt allmänna tjänstepensionsreglementet, och hans änka och barn äro ej berättigade att komma i åtnjutande av pensionsförmåner jämlikt allmänna familjepensionsreglementet.

Under sin anställning hos tygavdelningen har Stollenwerk uteslutande tagits i anspråk för försöks- och konstruktionsverksamhet inom minområdet. Han har därvid utfört ett synnerligen gediget och förtjänstfullt arbete, som varit av stort värde för försvaret. Stollenwerks arbete med minförsök har ansetts vara av ytterst farlig art, och detta har dessvärre bekräftats genom den svåra olyckshändelse, som inträffat å Marma skjutfält vid de under ledning av bland andra Stollenwerk företagna sprängningarna.

Med hänsyn till att Stollenwerk omkommit under utövande av dylik farlig verksamhet i statens tjänst och då han — därest han ej avlidit — med största sannolikhet inom kort tid skulle hava av tygavdelningen antagits till extra ordinarie tjänsteman i lönegrad MEo 21, synas starka billighetskäl tala för att Stollenwerks efterlämnade änka och barn tillförsäkras visst ytterligare understöd.

Försvarets civilförvaltning har hemställt om engångsersättning till änkan samt utverkande av uppfostringsbidrag till barnen och därvid anfört huvudsakligen följande.

Ehuru förevarande framställning synes behjärtansvärd, är civilförvaltningen av principiella skäl icke beredd att tillstyrka utverkande av årlig pension åt änkan. Ämbetsverket vill emellertid tillstyrka, att änkan tilldelas en såsom skälig ansedd engångsersättning av förslagsvis 1 500 kronor, motsvarande i runt tal familjepensionsunderlaget i lönegrad MEo 21 jämte tilläggsförmåner efter avdrag av livräntebeloppet till änkan. Vidare synas barnen, såsom tidigare skett i vissa liknande fall, böra tillerkännas årliga uppfostringsbidrag att utgå till dess barnen uppnått en ålder av 18 år. Bidragen torde böra bestämmas till 384 kronor för år för vart och ett av barnen.

Statskontoret har i likhet med försvarets civilförvaltning på grund av föreliggande särskilda omständigheter — trots Stollenwerks korta anställningstid i statens tjänst — funnit skäligt, att årliga uppfostringsbidrag å 384 kronor bereddades ett vart av Stollenwerks barn. Ämbetsverket kunde däremot med hänsyn såväl till änkan Stollenwerks ålder som till att behållningen i dödsboet efter Stollenwerk uppgått till 21 410 kronor icke tillstyrka, att till änkan skulle utbetalas understöd av statsmedel, således icke heller, på sätt civilförvaltningen föreslagit, i form av engångsersättning.

Försvarets civila tjänstemannaförbund har inkommit med en promemoria i ärendet.

För egen del kan jag vid bedömningen av förevarande ärende icke underlåta att fästa avgörande vikt vid att Stollenwerk omkommit under utövning i statens tjänst av verksamhet av ytterst farlig natur. Med hänsyn härtill och till de i övrigt i detta fall föreliggande omständigheterna finner jag mig böra förorda, att ersättningsfrågan bedömes efter relativt förmånliga grunder. Jag anser sålunda — i viss anslutning till den uppfattning som i ärendet hävdats av arméförvaltningens tygavdelning — skäligt, att Stollenwerks änka och barn i familjepensionshänseende försättas i samma läge, som om Stollenwerk vid sitt frånfälle varit extra ordinarie tjänsteman sedan den 6 november 1944. Tillräcklig anledning att härvid gå utöver den lönegrad, i vilken be-

gynnelselönen närmast motsvarar det till Stollenwerk utgående arvodet, eller lönegrad MEO 20, synes mig emellertid icke föreligga. Pensionsförmånerna böra utgå från samma anslag, som eljest anlitas för bestridande av familjepensioner åt efterlevande till pensionsberättigade tjänstemän vid den centrala statsförvaltningen. Då enligt vad jag inhämtat de från riksförsäkringsanstalten utgående livräntorna skulle ha utbetalats med reducerade belopp, därest Stollenwerk vid sin frånfälle varit tillförsäkrad familjepensionsrätt för sina efterlevande, bör motsvarande begränsning föreskrivas beträffande utbetalning av familjepensionsbeloppet i förevarande fall.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ingenjören vid arméförvaltningens tygavdelning Ernst-Erik Stollenwerks efterlevande må från de under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsanslagen Pensioner åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst respektive Kristillägg å pensioner vid det statliga pensionsväsendet komma i åtnjutande av de familjepensionsförmåner, som skulle tillkommit dem, om han vid sitt frånfälle innehaft befattning i lönegraden MEO 20; skolande å pensionsförmånerna avdrag göras med belopp, motsvarande vad som enligt olycksfallsförsäkringslagen skulle hava avdragits å livräntorna, därest Stollenwerk vid sitt frånfälle varit tillförsäkrad familjepensionsrätt för sina efterlevande.

Vad föredraganden sålunda under punkterna 1:o och 2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Westerlind.